

European Trade Union Confederation

ZSSS je članica EKS od leta 1999

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije

Dalmatinova 4
1000 Ljubljana
telefon: (01) 43-41-200
telefaks: (01) 23-17-298
e-mail: zsss@sindikat-zsss.si
http: // www.zsss.si

matična št.: 5163099
ID za DDV: SI15268829

»DELAVCI MIGRANTI V PRIMEŽU POLITIKE«

POROČILO O POLOŽAJU DELAVCEV MIGRANTOV V SLOVENIJI IN IZVAJANJU MIGRANTSKE POLITIKE

GRADIVO ZA NOVINARSKO KONFERENCO

Ljubljana, 22.7. 2010

Kazalo

1. TRG DELA	2
2. KRŠITVE NA PODROČJU ZAPOSLOVANJA TUJCEV	2
3. POSEBEJ IZPOSTAVLJENO – VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU	6
4. POSEBEJ IZPOSTAVLJENO – ODJAVLJANJE IZ SOCIALNEGA ZAVAROVANJA.....	6
5. POSEBEJ IZPOSTAVLJENO – PROBLEMATIKA SOCIALNEGA SPORAZUMA Z BiH.....	7
6. POSEBEJ IZPOSTAVLJENO – SPORAZUM O ZAPOSLOVANJU Z BiH	7

1. TRG DELA

V analizi stanja podajamo statistično sliko stanja migracijskih gibanj

- V obdobju med januarjem in junijem 2010 je bilo **izdanih** 20.130 delovnih dovoljenj za zaposlitev tujcev, od tega 5.646 osebnih delovnih dovoljenj, 11.217 dovoljenj za zaposlitev; 2.251 dovoljenj za delo ter 1.016 brez delovnega dovoljenja.
- Izmed 5.646 izdanih osebnih delovnih dovoljenj je bilo 5.373 izdanih za **države** bivše Jugoslavije, od tega 3.652 za državljane BiH; izmed 11.217 dovoljenj za zaposlitev je bilo 10.265 izdanih za države bivše Jugoslavije, od tega 5.647 za državljane BiH; izmed 2.251 dovoljenj za delo je bilo 2.031 dovoljenj za državljane bivše Jugoslavije, od tega 674 za državljane BiH.
- V juniju 2010 je bilo 75.267 **veljavnih** delovnih dovoljenj, od tega 49.318 osebnih delovnih dovoljenj, 20.357 dovoljenj za zaposlitev, 5.592 dovoljenj za delo.
- Izmed 49.318 veljavnih osebnih delovnih dovoljenj je 46.596 za **države** bivše Jugoslavije, od tega 27.518 za BiH; izmed 20357 dovoljenj za zaposlitev je 18927 za države bivše Jugoslavije, od tega 10001 za BiH; izmed 5592 dovoljenj za delo je 5095 za države bivše Jugoslavije, od tega 929 za BiH.
- Izmed 75.652 veljavnih delovnih dovoljenj v maju 2010 je bilo 32200 za **dejavnost** gradbeništva; 13.923 za neznano dejavnost; 9068 za predelovalne dejavnosti; 4474 za promet in skladiščenje, itd.

2. KRŠITVE NA PODROČJU ZAPOSLOVANJA TUJCEV

Za realen vpogled v stanje na področju Slovenskega trga dela, kar se tiče zaposlovanja in položaj tujcev, je potrebno vpogledati v zadnja letna poročila Inšpektorata RS za delo (IRSD).

IZ POROČIL IRSD 2006 – 2008

- Pri inšpekcijskih pregledih v letu 2008 je bilo ugotovljeno, da zlasti manjši delodajalci od delavca pogosto zahtevajo takojšen podpis pogodbe ali pa mu pogodbo o zaposlitvi, datirano z dnem, ko je delavec začel delati, vročijo šele po določenem času. Predvsem pri zaposlovanju tujcev pa so inšpektorji ugotovili, da delodajalci le-tem pogosto **sploh ne izročijo pogodbe o zaposlitvi**. Delavci tujci imajo namreč tako še manjše možnosti, da zaščitijo svoje pravice oziroma da se z njimi sploh seznanijo.
- **»zelo intenzivno«** **sklepanje pogodb za določen čas**, pa tudi njihovo »veriženje«, kar je navsezadnje tudi zelo prisotno v samih agencijah za posredovanje dela oziroma v veliko primerih t.i. »posredovalcih« delovne sile brez koncesije, ki se velikokrat pojavljajo prav kot posredovalci delavcev migrantov. inšpektorji opažajo, da delodajalci zaposlujejo za določen čas tudi tujce, ki imajo osebna delovna dovoljenja za nedoločen čas, kar pa ni v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih. Hkrati poročajo, da je zaposlovanje tujcev za določen čas najpogostejše v gradbeništvu, v proizvodnji kovin, v kopenskem prometu in v gozdarstvu.
- Inšpektorji so leta 2008 ugotavljali, da nekatere pravne osebe, pri katerih je bila ugotovljena **kršitev posredovanja dela brez sklenjene koncesijske pogodbe**, posredujejo izključno tujce. Med kršitvami v zvezi z dejavnostjo zagotavljanja dela delavcev drugemu delodajalcu brez vpisa v register agencij za zagotavljanje dela so jih inšpektorji v dejavnosti gradbeništva ugotovili **23**, v proizvodnih dejavnostih pa **18**.
- Inšpekcijske službe redno opozarjajo na **problematiko podizvajalstva**. Ob nadzorih pogosto naletijo na primere, ko od glavnega izvajalca prevzamejo večji del posla družbe ali samostojni podjetniki s samo enim zaposlenim delavcem, ki nato na delo napotujejo delavce, zaposlene pri različnih delodajalcih, kar predstavlja oviro tako s postopkovnega

kot tudi vsebinskega vidika inšpekcijskega nadzora. Glavnemu izvajalcu pogosto sploh ni znano, pri koliko različnih delodajalcih so zaposleni delavci na gradbišču. Ti delodajalci z namenom izogibanja določbam predpisov, ki urejajo zagotavljanje dela drugim uporabnikom, z izvajalci sklepajo izvajalske, podizvajalske, kooperantske in podobne pogodbe, delavci pa imajo pridobljena delovna dovoljenja, ki se glasijo na povsem drugega delodajalca.

- V **akciji nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu in delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih (2008)** je bilo s strani inšpektorjev za delo večkrat ugotovljeno, da je **delodajalec šele po prihodu inšpektorja delavca prijavil v socialna zavarovanja**.
- V **akciji nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce oziroma omogočajo njihovo delo (2008)** je bila ugotovljena vrsta kršitev; največ nepravilnosti so inšpektorji ugotovili v zvezi z opustitvijo izročitve fotokopije prijave v zavarovanje, opustitvijo določitve pogojev za opravljanje dela v splošnem aktu delodajalca in v zvezi z vodenjem, hrambo in posodabljanjem evidenc v skladu z določbami Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti. Na področju varnosti in zdravja pri delu pa je bilo največ nepravilnosti ugotovljenih v zvezi z Izjavo o varnosti z oceno tveganja (34), nato pa v zvezi z zdravniškimi pregledi (31) in usposabljanjem za varno delo (22), temu pa sledijo nepravilnosti, povezane z delovnim okoljem.
- Zlasti v dejavnosti gradbeništva je močan pojav **izplačevanja plač »na roke«**, pri čemer so delodajalci s pridom izkoriščali dejstvo, da so bili delavci povečini tujci. Delodajalci tako delavcem tujcem niso izdajali pisnega obračuna plače, zanje pa tudi **niso plačevali prispevkov za socialno varnost in davkov**.
- **Izplačevanja plač z zamudo**, torej po zakonsko določenem roku, saj nekateri delodajalci delavcem migrantom niso izplačevali plač delavcem tudi po več mesecev.
- **Kršitve v zvezi z delom preko polnega delovnega časa** povezanih s t.i. časovno omejitvijo nadurnega dela, določeno v tretjem odstavku 143. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da lahko nadurno delo traja največ 8 ur na teden, največ 20 ur na mesec in največ 180 ur na leto. Delavci migranti tako praviloma prekorajajo to mejo opravljanja nadurnega dela, pri čemer so jim spet praviloma nadure obračune po zelo nizki urni postavki.
- **Neenakomerno razporejanje delovnega časa-nezagotovljen 11-urni počitek v obdobju 24 ur**. Inšpektorji za delo so tako v letu 2008 evidentirali primer, da so delavci tujci pri delodajalcu uporabniku delali vsak dan v tednu od 6. do 22. ure in le z 8-urnim počitkom med dvema zaporednima dnevoma.
- **Nezagotovljena ustrezna delovna varnostna oprema**, kar je še posebej nevarno v kombinaciji z veliko količino nadurnega dela, saj to pomeni izčrpanost proti konca delovnega dne, ki se dostikrat konča ponoči. Predstavljajte si izčrpanega in nezavarovanega gradbenega delavca na višini ob 22 uri. V okviru akcije nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu in delovnopravne zakonodaje na premičnih in začasnih gradbiščih inšpektorata RS za delo v letu 2006 je bilo opravljenih 1183 pregledov na 477 gradbiščih, kjer je bilo v zvezi z varnim in zdravim delom ugotovljenih **830** kršitev.
- **Kršitve v zvezi z zagotavljanjem odmorov in počitkov na delovnem mestu** - samo v enem letu (2006 – 2007) se je število kršitev v zvezi zagotavljanjem odmora in počitkov skorajda podvojilo.
- V dosti primerih delodajalec pripelje na gradbišče skupino delavcev, ki so »na preizkušnji«, **brez da bi z njimi sklenil kakršnokoli pogodbo**. Nato delodajalec po določenem času zaposli tiste delavce, s katerimi je zadovoljen, ostale pa pošlje domov.
- delodajalci delavca migranta sploh **niso prijavili v nobena zavarovanja**, ta pa je ob boleznih, poškodbah ali ob prenehanju opravljanja dela ostal brez pravic iz zdravstvenega zavarovanja oz. socialne varnosti.

- delodajalec je **izplačal delavcu minimalno plačo, od te pa mu je še »odtrgal« znesek najemnine za nastanitev delavca.**
- Delovne nezgode so praviloma **»odgovornost« delavca migranta** (domnevna malomarnost na delovnem mestu, s čimer se delodajalec izogne odškodninski odgovornosti)
- **Izjemno slabe bivalne razmere delavcev migrantov**, ki so primorani živeti v kakršnih koli razmerah zaradi odsotnosti kakršne koli formalne regulative na tem področju.

IZ POROČILA IRSD 2009

- Inšpektorji v zvezi z **izročanjem pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi** pri nadzorih ugotavljajo, da delodajalci pogosto ne dokumentirajo izročitve predloga. Delodajalci po ugotovitvah inšpektorjev pogosto tudi ne poznajo svoje obveznosti glede vročanja predloga pogodbe o zaposlitvi (praviloma tri dni) pred samo sklenitvijo. Med kršitelji so po ugotovitvah inšpektorjev predvsem manjši delodajalci, **prav tako pa to kršitev inšpektorji pogosteje ugotavljajo pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce.**
- Največ kršitev v letu 2009, in sicer **61**, je bilo ugotovljenih v zvezi z odrejanjem **dela preko polnega delovnega časa** v nasprotju z določbami tretjega odstavka 143. člena Zakona o delovnih razmerjih. Citirana določba opredeljuje kot časovno omejitev največ 8 ur na teden, največ 20 ur na mesec in največ 170 ur nadurnega dela na leto ter da lahko traja delovni dan največ 10 ur. Ugotovljeno število kršitev je v primerjavi z letom 2008, ko jih je bilo ugotovljenih 103, opazno upadlo. Najbolj izpostavljene dejavnosti, v katerih prihaja do tovrstnih kršitev, so gostinska, gradbena ter dejavnost trgovine. Inšpektorji tudi opazajo, da nekateri delavci želijo delati več, kot to dovoljuje zakon, celo brez ustreznih počitkov. Gre predvsem za primere, ko je plačilo odvisno izključno od števila ur opravljenega dela oz. tam, kjer imajo delavci možnost »izrabe« ur. Običajno gre v teh primerih za tujce – državljane tretjih držav.
- V letu 2009 je bilo ugotovljenih **78 kršitev** v zvezi z zagotavljanjem **počitka med zaporednima delovnima dnevoma**. Inšpektorji so kršitve ugotavljali pogosto tudi v okviru usmerjenih akcij, v katerih preverjajo med drugim spoštovanje določb v zvezi z delovnim časom. Tako kot leto poprej so bile tudi v letu 2009 najštevilčnejše kršitve ugotovljene v dejavnosti trgovine, gostinstva in gradbeništva. Še zlasti pri slednji dejavnosti inšpektorji opazajo, da delodajalci ne zagotavljajo počitka v skladu z zakonodajo. Največkrat so delavci v tej dejavnosti tujci oz. državljani tretjih držav, ki svojih pravic ne poznajo.
- Kot poročajo inšpektorji, so kršitve v zvezi z **zagotavljanjem tedenskega počitka** najpogostejše v gostinski dejavnosti in gradbeništvu. Še zlasti v slednji gre za delavce tujce oz. državljane tretjih držav, ki jim delodajalci ne zagotavljajo tovrstnega počitka, kar opravičujejo s tem, da so vezani z roki za zaključek del.
- Skupno število ugotovljenih **kršitev na področju zaposlovanja in dela tujcev** v letu 2009 znaša **340**, kar v primerjavi z letom 2008 pomeni povečanje števila kršitev, saj jih je bilo takrat 318. Od tega je bilo v poročevalskem obdobju ugotovljenih skupno **260 kršitev** Zakona o zaposlovanju in delu tujcev (229 v letu 2008) in **80 kršitev** Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (89 v letu 2008)
- Inšpektorji so pri izvajanju nadzora opazili tudi pojav izdajanja **velikega števila delovnih dovoljenj, pri katerih potem ne pride do realizacije**, to je prijave začetka dela oziroma prijave delavcev v obvezna zavarovanja.
- Inšpektorji so v zvezi z delom tujcev prejeli tudi veliko **število ustnih prijav v zvezi z izplačilom plač in nadomestil ter v zvezi s prenehanjem delovnega razmerja**, česar je bilo v predhodnih poročevalskih obdobjih manj. Več je bilo tudi ugotovitev, da so delodajalci odjavili delavca tujca iz zavarovanja brez odpovedi pogodb o zaposlitvi. V zvezi s tem so inšpektorji kasneje podali tudi veliko predlogov izbrisa družbe iz registra zaradi ugotovitve fiktivnih sedežev, ko želijo ukrepati zoper delodajalca, ki je tudi tujec.

- Inšpektorji so v **3 primerih** ugotovili kršitev, ko je delodajalec odjavil tujca iz zavarovanja v času trajanja delovnega razmerja. ZSSS je prepričana, da je tovrstnih primerov veliko več, vendar pa je velik problem tako neinformiranost delavcev kot tudi neustrezna informacijska podpora pristojnih inštitucij, ki v bistvu omogoča delodajalcem hitro odjavo tujca iz zavarovanja.

SEKTORJI KRŠITVE

Glede na podatke iz že omenjene akcije **nadzora IRSD nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, ki zaposlujejo tujce oziroma omogočajo njihovo delo** (V okviru akcije je bila skoraj polovica od skupno **137 inšpekcijskih nadzorov** na področju delovnih razmerij opravljenih v dejavnosti gradbeništva, od tega **31** v dejavnosti specializiranih gradbenih del, **26** v dejavnosti gradnje stavb in **7** v dejavnosti gradnje inženirskih objektov) in dejstvo, da se največji delež delavcev migrantov zaposli ravno v dejavnosti gradbeništva (izmed 75652 veljavnih delovnih dovoljenj v maju 2010 jih je bilo 32200 iz dejavnosti gradbeništva) lahko rečemo, da je največ kršitev prav v tej dejavnosti. Navsezadnje je v samem poročilu IRSD 2008 zapisano, da je dejstvo, da dejavnost gradbeništva iz leta v leto izstopa po številu ugotovljenih kršitev na področju delovnih razmerij in varnosti ter zdravja pri delu.

Pristojni inšpektorji poročajo, da število gospodarskih subjektov, ki se ukvarjajo s posredovanjem dela delavcev iz dneva v dan večje. Še posebej je zaskrbljujoče, ker ugotavljajo vse več delodajalcev, ki to počno brez da bi izpolnjevali zahtevane pogoje pod katerimi bi lahko tovrstno dejavnost opravljali. Porast tovrstnih posredovalcev se opaža predvsem v gradbeništvu ter industriji. Uporabniki so namreč praviloma večji gospodarski subjekti, katerim primanjkuje delovne sile oz. kateri potrebujejo večje število delavcev v določenih časovnih obdobjih. Iz tega razloga tudi ne želijo zaposliti delavcev oz. jim predstavlja manjši strošek to, da si delovno silo najemajo, ko imajo naročila oz. delo.

Pri uporabnikih inšpektorji ugotavljajo, da le-ti ne kažejo skrbnosti v zvezi z vodenjem evidenc na področju dela (še zlasti v zvezi z delovnim časom) ter v zvezi z tem, ali so jim delavci posredovani zakonito. Inšpektorji poročajo o tem, da večina »posredovalcev«, ki nima koncesije oz. ne izpolnjuje pogojev za to dejavnost, posreduje delavce na podlagi t.i. poslovno tehničnih pogodb. V večini primerov se za sklepanjem takšnih pogodb o poslovnem sodelovanju, skriva posredovanje delavcev. Inšpektorji torej morajo v vsakem posameznem primeru ugotavljati, ali gre dejansko za razmerje med naročnikom in izvajalcem o izvajanju določenih dela (najpogosteje inšpektorji srečujejo takšne pogodbe v gradbeni dejavnosti), ali pa je glavni namen sklenitve pogodbe posredovanje delavcev in s tem izigravanje zakonov.

Tudi v letu 2009 so inšpektorji opazili, da nekateri subjekti, ki že takrat, ko so v postopku sklenitve koncesijske pogodbe oziroma še niso vpisani v register agencij za zagotavljanje dela, začnejo opravljati dejavnost posredovanja dela ali zagotavljanja dela drugemu delodajalcu. Prav tako je po opažanjih inšpektorjev še vedno prisotno posredovanje dela brez sklenjene koncesijske pogodbe, ki poteka pod »krinko« raznih pogodb o poslovnem sodelovanju. Tovrstne kršitve so po ugotovitvah inšpektorjev težko dokazljive v dejavnosti gradbeništva, kjer je, posebej na večjih gradbiščih, hkrati prisotnih več izvajalcev in njihovih podizvajalcev. Kar zadeva kršitve v zvezi z opravljanjem dejavnosti iz 6. člena Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti brez vpisa v register agencij za zagotavljanje dela, pa inšpektorji ugotavljajo, da je teh kršitev več v dejavnostih, kjer je zaposlenih več tujih delavcev (npr. v gradbeništvu, kjer je bilo v letu 2009 ugotovljenih **15 tovrstnih kršitev**). Inšpektorji poročajo, da so delavci v teh primerih sicer zaposleni pri določenem delodajalcu, ki pa ni vpisan v ustrezen register.

Da je na področju zaposlovanja in dela tujcev kar nekaj izjemno problematičnih vsebinskih lis, pa nam navsezadnje pritrjuje tudi Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA), ki je v

letošnjem poročilu , ki ga je objavila 10.6. 2010 zapisala da so v lanskem letu zabeležili več primerov hudega izkoriščanja delavcev iz BiH.

3. POSEBEJ IZPOSTAVLJENO – VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Potrebno je poudariti besede, ki si jih lahko preberemo v zadnjem poročilu Inšpekcijskega sveta za leto 2009, v katerem je zapisano, da je tudi Inšpektorat RS za delo v letu 2009 zaznal, da **se stanje na področju varnosti in zdravja pri delu ni spremenilo**. Ugotovili so, da področje ni kritično, ko ocenjujejo delo večjih delodajalcev, da pa je popolnoma drugače, ko ocenjujejo manjša podjetja, ki so številnejša in je nadzor nad njimi zato še težavnejši. **Posamezni poslovni subjekti (še posebej novi) nimajo najosnovnejših znanj s področja varnosti in zdravja pri delu, kljub temu pa se lahko ukvarjajo s kakršno koli, tudi najnevarnejšo dejavnostjo. Še vedno tudi ugotavljajo, da delodajalci razumejo zagotovitev varnosti in zdravja pri delu svojih zaposlenih kot zbiranje predpisanih papirjev in potrdil. Pri tem ugotavljajo, da dokumentacija pogosto z resničnimi razmerami nima nobene zveze.**

Leta 2009 se je smrtno poškodovalo 25 delavcev. 18 delavcev je imelo slovensko državljanstvo, ostali pa so prihajali iz držav bivše Jugoslavije, in sicer 6 iz Bosne in Hercegovine ter 1 iz Hrvaške. Izjemno pomenljiv podatek je ta, da je bilo izmed 25 tragično umrlih delavcev za določen čas zaposlenih 6 umrlih delavcev, vsi pa so bili državljani Bosne in Hercegovine in vsi so umrli na gradbiščih. To je zagotovo povezano z dejstvom, da se izjemno malo vlaga v usposabljanje in izobraževanje delavcev, ki imajo pogodbe za določen čas, katere pa so med delavci migranti tudi zaradi izjemno močne vezave na delodajalca v prvih dveh letih bivanja v Sloveniji bolj kot ne pravilo, kar nam dokazujejo tudi zadnja letna poročila IRSD.

4. POSEBEJ IZPOSTAVLJENO – ODJAVLJANJE IZ SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

ZSSS je v zadnjem času opazila vse več primerov odjavljanja tujcev iz socialnega zavarovanja za nazaj. Delavci o tem zelo pomembnem dejstvu praviloma niso obveščeni, saj so prepričani, da imajo zavarovanje urejeno skladno z izdanim delovnim dovoljenjem in sklenjeno pogodbo o zaposlitvi.

Zavod za zdravstveno zavarovanje je ZSSS dne 14.5. 2010 na to temo odgovoril, da pri vložitvi odjave iz obveznega zavarovanja iz naslova zaposlitve delodajalec na predpisanem obrazcu M -2 sporoči datum prenehanja delovnega razmerja in vzrok prenehanja delovnega razmerja (kot npr. : potek pogodbe o zaposlitvi sklenjene za določen čas,sporazumno, iztek delovnega dovoljenja...). Pri tem po navedbah ZZZS delodajalec **»ni dolžan predložiti nobenih dokazil**, kar pomeni, da se na prijavno - odjavnih službah ZZZS ne preverja podatkov o prenehanju delovnega razmerja, ker ugotavljanje prenehanja delovnega razmerja oziroma prenehanja pogodbe o zaposlitvi ni v pristojnosti prijavno-odjavnih služb.

Poudarjamo, da odjava iz socialnega zavarovanja po obstoječi zakonodaji pomeni za tujca poleg izgube zdravstvenega zavarovanja tudi razveljavitev dovoljenja za začasno bivanje in s tem tudi prenehanje veljavnosti delovnega dovoljenja. Skratka, delavec lahko v tem primeru ostane skorajda **čez noč brez pogojev za bivanje v Sloveniji, ne da bi na to na kakršen koli način vplival oziroma bil s tem seznanjen.**

5. POSEBEJ IZPOSTAVLJENO – PROBLEMATIKA SOCIALNEGA SPORAZUMA Z BiH

5. člen sedaj veljavnega Sporazuma o socialnem zavarovanju med Slovenijo in Bosno in Hercegovino velikemu številu delavcev iz Bosne in Hercegovine praktično onemogoča uveljavljanje pravice do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti v Sloveniji, saj kot pogoj za pridobitev te pravice postavlja dovoljenje za stalno prebivanje. Le tega pa delavci iz Bosne in Hercegovine praviloma nimajo saj je pogoj za pridobitev slednjega pet let neprekinjenega bivanja. S tem se nam zastavlja vprašanje enakosti pred zakonom.

Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve je v odgovoru na dopis Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, s katerim smo jih opozorili na ta problem sicer zapisalo, da se le-tega zaveda. Zato je že oktobra 2009 bosansko-hercegovski strani posredovalo predlog sprememb sporazuma, ki bi naj med drugim navedeno problematiko rešil, bosanska stran pa se je s predlaganimi spremembami prvotno strinjala. Je pa tik pred zaključkom pogajanj med Republiko Slovenijo in Bosno in Hercegovino glede sprememb navedenega sporazuma popolnoma nepričakovano prišlo do zapleta. Po neuradnih informacijah bi naj razlog zapleta bila ravno določba, ki zadeva izplačevanje denarnih nadomestil za čas brezposelnosti delavcem iz Bosne in Hercegovine, sam zaplet pa ima za posledico nepodpis sprememb sporazuma in s tem nadaljnjo neenakost delavcev migrantov iz Bosne in Hercegovine glede dostopa do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. -Zavedati se moramo, da ne gre »zgolj« za spremembo člena, temveč za omogočanje enakopravnega dostopa do socialnih pravic delavcem migrantom iz Bosne in Hercegovine v Republici Sloveniji, kar je še posebej pomembno v času gospodarske in ekonomske krize, še zlasti zato ker so prav delavci migranti pogosto tisti, ki med prvimi izgubijo zaposlitev.

Zato v ZSSS poudarjamo, da pričakujemo takojšnjo rešitev tega akutnega problema in to v smeri, ki bo zagotavljala enakopraven dostop delavcem migrantov iz Bosne in Hercegovine do socialnih pravic, zlasti do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti.

6. POSEBEJ IZPOSTAVLJENO – SPORAZUM O ZAPOSLOVANJU Z BiH

Spremenijo naj se določila osnutka **Sporazuma z BiH o zaposlovanju državljanov BiH v Sloveniji**, ki govorijo o tem, da se delavcu migrantu po preteku delovnega dovoljenja za tri leta sicer omogoči vrnitev v državo zaposlitve, vendar šele po najmanj šestmesečni prekinitvi zakonitega prebivanja v državi zaposlitve. Ta šestmesečna prekinitve konkretno pomeni, da delavci migranti v takšnem sistemu »krožnih migracij« trčijo neposredno ob pogoje za pridobitev slovenskega državljanstva po Zakonu o tujcih (UL RS, št. 61/2009), saj 41. člen tega zakona o tujcih določa da je pogoj petletnega neprekinjenega prebivanja v Republici Sloveniji na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje izpolnjen tudi, če je bil tujec v tem obdobju odsoten iz Republike Slovenije in ni imel izdanega dovoljenja za začasno prebivanje, če so bile odsotnosti **krajše od šestih zaporednih mesecev** in če skupaj ne presegajo deset mesecev. Prav zato je to obdobje prekinitve v najmanjši meri potrebno znižati (npr. na tri mesece). Ustrezna sprememba tega sporazuma je potrebna v izogib nadaljnjim napakam, ki bi se lahko ponavljale pri sklepanju naslednjih sporazumov o zaposlovanju, ki so predvideni z ostalimi državami bivše Jugoslavije.

Pripravil: Goran Lukič, ZSSS, 22.7. 2010